

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
ИА „ОДИТ НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОДИТИ НА СИСТЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И
КОНТРОЛ ПРЕЗ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2021-2027

2024 г.

Съдържание

I.	ВЪВЕДЕНИЕ	3
II.	МЕТОДОЛОГИЯ И ПОДХОД НА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОДИТИТЕ НА СИСТЕМИТЕ	4
III.	СТАТИСТИКА	6
IV.	РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗВЪРШЕНИТЕ СИСТЕМНИ ОДИТИ	7
V.	ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ	14

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият анализ съдържа информация за резултатите от извършените одити на системите за управление и контрол на Управляващите органи и Счетоводния орган на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове за споделено управление през програмен период 2021-2027, извършени от Одитния орган през 2023 г. и 2024 г.

*Съгласно чл. 69, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. (по-нататък наричан „Регламент (ЕС) 2021/1060“) „Държавите членки **разполагат със системи за управление и контрол на програмите си** съгласно настоящия дял **и гарантират тяхното функциониране** в съответствие с принципа на доброто финансово управление и ключовите изисквания, изброени в приложение XI.“*

*Съгласно чл. 77, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 „Одитният орган отговаря за провеждането на одити на системите, на операциите и на отчетите, за да предостави на Комисията **независимо становище за ефективното функциониране на системите за управление и контрол** и **законосъобразността и правилността на разходите, включени в представените на Комисията отчети.**“*

Целта на документа е да информира Управляващите органи и органите, изпълняващи счетоводна функция (Счетоводен орган или Управляващ орган) на всички програми за констатираните от Одитния орган слабости, за предприемането на незабавни превантивни и коригиращи мерки за осигуряването на ефективното функциониране на системите за управление и контрол.

Поради това, че евентуално несъответствие с ключовите изисквания и критериите за оценка към тях, предполага пропуски в системата и води до риск от деклариране на неправомерни разходи пред Европейската комисия, от съществена значимост за всички Управляващи органи е да са своевременно запознати с тези рискове, с цел да се осигури непрекъснато подобряване и оптимизиране на съществуващите контролни дейности.

Предвид горното считаме, че анализът може да бъде използван като:

- инструмент за запознаване с подхода на Одитния орган, базиран на подхода и практиката на Европейската комисия,
- възможност за въвеждане на подходящи мерки от страна на Управляващите органи и органите, изпълняващи счетоводна функция за осигуряване на правилното функциониране на системите за управление и контрол.

Настоящият документ включва **метод за изготвяне на анализа и описание на подхода при проверките, статистическа информация и представяне на установените отклонения.**

Анализът е наличен на интернет страницата на Агенцията на адрес: <https://aeuf.minfin.bg/bg/25>

II. МЕТОДОЛОГИЯ И ПОДХОД НА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОДИТИТЕ НА СИСТЕМИТЕ

Анализът на резултатите от одитите на системите (или „системните одити“) по програми, съфинансирани от ЕФСУ се базира на информацията от одитните доклади от одити за правилното функциониране на системата за управление и контрол, извършени през 2023 г. и 2024 г.

Проверките в системните одити са изпълнени за целите на изготвяне на оценка на минималните ключови изисквания към системите за управление и контрол на Управляващите органи и Междинните звена, и органите, изпълняващи счетоводна функция по различните програми, които са формулирани на базата на разпоредбите от Регламент (ЕС) 2021/1060.

Ключовите изисквания за програмен период 2021-2027 са посочени в приложение XI от Регламент (ЕС) 2021/1060 и Методологическа бележка относно оценката на системите за финансово управление и контрол в държавите-членки (*Methodological note for the assessment of management and control systems in the Member States*) (CPRE_23-0007-01 24/05/2023).

Ключовите изисквания са посочени в следната таблица:

Номер на ключово изискване	Наименование на ключовото изискване	Отговорна организация
1	Подходящо разделение на функциите и писмени договорености за докладване, надзор и контрол на делегираните задачи на междинно звено	Управляващ орган
2	Подходящи критерии и процедури за подбор на операции	Управляващ орган
3	Подходяща информация на бенефициентите за приложимите условия за подкрепа на избраните операции	Управляващ орган
4	Подходящи проверки на управлението, включително подходящи процедури за проверка на изпълнението на условията за финансиране, което не е свързано с разходите, и за опростени варианти за разходите	Управляващ орган
5	Ефективна система, с която да се гарантира, че се пазят всички документи, необходими за проследяване на одита	Управляващ орган
6	Надеждна електронна система (включително връзки с електронните системи за обмен на данни с бенефициентите) за записване и съхраняване на данни във връзка с мониторинга, оценяването, финансовото управление, проверките и одитите, включително подходящи процедури за гарантиране на сигурността, целостта и поверителността на данните, както и самоличността на потребителите	Управляващ орган

7	Ефективно прилагане на пропорционални мерки за борба с измамите	Управляващ орган
8	Подходящи процедури за изготвяне на декларацията за управлението	Управляващ орган
9	Подходящи процедури за потвърждаване, че разходите, вписани в отчетите, са законосъобразни и редовни	Управляващ орган
10	Подходящи процедури за изготвяне и подаване на заявления за плащане и на счетоводните отчети и потвърждаване на пълнотата, точността и достоверността на счетоводните отчети	Управляващ орган/субект, изпълняващ счетоводна функция

Одиторските процедури обхващаха преглед на наръчници, описания на системите за управление и контрол, приложимите вътрешни правила и процедури, документите, съдържащи се в Информационната система за управление и наблюдение, както и тестване на оперативната ефективност на ключовите контроли, приложени от Управляващите органи по всяко ключово изискване в обхвата на одита.

Одиторите оцениха ключовите изисквания в рамките на одитните ангажименти на база резултатите/заключенията за критериите за оценка от Методологическата бележка относно оценката на системите за финансово управление и контрол в държавите-членки.

Класификацията на системите за управление и контрол във връзка с ефективното им функциониране съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060 е следната:

КАТЕГОРИЯ 1:
Функционира добре. Не е необходимо подобрение или е необходимо само незначително подобрение.

КАТЕГОРИЯ 2:
Функционира. Необходимо е известно подобрение.

КАТЕГОРИЯ 3:
Функционира частично. Необходими са значителни подобрения.

КАТЕГОРИЯ 4:
Като цяло не функционира.

III. СТАТИСТИКА

Анализът съдържа информация относно изпълнените през 2023 г. и 2024 г. от Одитния орган одити за увереност относно ефективното функциониране на системите за управление и контрол по следните програми и фондове:

- Програма „Развитие на човешките ресурси“ - първи системен одит, Европейски социален фонд плюс, с обхват ключови изисквания 1, 2, 3, 4 и 5 за Управляващия орган;
- Програма „Развитие на човешките ресурси“ - втори системен одит, Европейски социален фонд плюс, с обхват ключови изисквания 7 и 8 за Управляващия орган, като са засегнати и ключови изисквания 2, 4, 5 и 6 за Управляващия орган;
- Програма „Храни и основно материално подпомагане“ - първи системен одит, Европейски социален фонд плюс, с обхват ключови изисквания 1, 2, 3, 4 и 5;
- Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 и Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027, Европейски социален фонд плюс /одит за увереност относно ефективното функциониране на системите, използвани за управление, наблюдение и счетоводство на програми/, с обхват ключово изискване 6;
- Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 и Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027, Европейски социален фонд плюс /одит Управляващите органи и на Счетоводния орган/, с обхват ключови изисквания 9 и 10;
- Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 - първи системен одит, Европейски фонд за регионално развитие /одит на Управляващия орган и Междинните звена по Програмата/, с обхват всички ключови изисквания, относими към Управляващия орган, с изключение на ключово изискване 6.

В допълнение в анализа се съдържа информация за констатирани по време на одита на операциите за трета счетоводна година повтарящи се пропуски, допуснати от бенефициентите по програмите, съфинансирани от ЕФСУ, свързани с мерките за видимост, прозрачност и комуникация, които не са установени от Управляващите органи в процеса по верификация.

IV. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗВЪРШЕНИТЕ СИСТЕМНИ ОДИТИ

В резултат на извършените одиторски проверки не сме установили пропуски, които имат финансов ефект. По съответните ключови изисквания са формулирани констатации, примери за които са приведени по-долу, както следва:

КИ 1 „Подходящо разделение на функциите и писмени договорености за докладване, надзор и контрол на делегираните задачи на междинно звено“

При извършените проверки одиторите установиха, че Управляващият орган не е предприел мерки за въвеждане на адекватни процедури за управление и оценка на риска по програмата. Съществуващите правила не обхващат изчерпателно всички процеси по управление и отчитане на ниво програма.

По Ключово изискване 1 е установено и неясно разделяне на задачите в Управляващия орган. Не е предвидено конкретно определяне на задачите на служителите в длъжностните характеристики и не става ясно дали се осигурява покритие при изпълнението на функциите на съответното административно звено по всички програми в обхвата на структурата, изпълняваща функциите на Управляващ орган по програмата. Това води до риск служителите да не са запознати с отговорностите си и да не изпълнят адекватно (ефективно и ефикасно) задълженията си по съответната програма.

Съгласно чл. 21, ал. 1 от ЗУСЕФСУ органите за управление и контрол на средствата от ЕФСУ, кандидатите и бенефициентите въвеждат, събират и систематизират коректна и достоверна информация относно дейностите по изпълнението, управлението, наблюдението, оценката и контрола на програмите по чл. 3, ал. 2 и проектите съобразно тяхната компетентност в ИСУН и при спазване на принципите за намаляване на административната тежест, ефективно, ефикасно и икономично управление и контрол на средствата. По време на одита одиторите констатираха, че в утвърдените процедури за контрол на достъпа до Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕФСУ (ИСУН) не са определени отговорни лица, които да администратират потребителските профили на служителите по програмата в ИСУН.

КИ 2 „Подходящи критерии и процедури за подбор на операции“

При проверката по Ключово изискване 2 одиторите установиха пропуски в Методологията и критериите за подбор на операции и документите, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените проекти.

Съгласно чл.73, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 за целите на подбора на операции Управляващият орган определя и прилага критерии и процедури, които са недискриминационни, прозрачни, гарантират достъп на лицата с увреждания, осигуряват равенство между половете и са съобразени с разпоредбите на Хартата на основните права на Европейския съюз, с принципа на устойчивото развитие и с политиката на Съюза в областта на околната среда в съответствие с член 11 и член 191, параграф 1 от ДФЕС. Критериите и процедурите гарантират, че подбираните операции се ползват с приоритет с цел максимално увеличаване на приноса на финансирането от Съюза за постигане на целите на програмата.

Съгласно чл.73, параграф 2, буква “г“ от Регламент (ЕС) 2021/1060 при подбора на операциите Управляващият орган се уверява, че бенефициентът разполага с необходимите финансови ресурси и механизми за покриване на оперативните разходи и разходите за поддръжка по операциите, включващи инвестиции в инфраструктура или производствени инвестиции, за да гарантира тяхната финансова устойчивост.

На база горните критерии може да се заключи, че предвидената проверка по методологията не е изчерпателна и не обхваща всички приложими за съответната операция изисквания по чл. 73, параграф 2, които следва да са включени в критериите за подбор на проектни предложения (напр. дали бенефициентите разполагат с необходимите ресурси за осигуряване на оперативна и финансова устойчивост за изпълнение на проектите). Също така няма предвидени проверки дали в методологията е посочена продължителност на операцията и същата е в съответствие с приложимото законодателство, дали разпределението на бюджета на операцията е извършено за всяка категория региони (регион в преход и по-слабо развити региони), дали има съответствие на индикаторите по процедурата с целевите стойности на индикаторите за съответния приоритет и приоритетно направление в одобрената от ЕК програма и др.

Установихме също, че в контролните листове за одобрение на условията за кандидатстване и условията за изпълнение и приложенията към тях преди и след обществено обсъждане, когато е приложимо, не е предвидена проверка дали методиката и критериите за подбор на операции са одобрени от Комитета за наблюдение, преди да бъдат включени в условия за кандидатстване и условия за изпълнение и приложения към тях. Такава проверка е предвидена при одобряване на измененията в посочените документи. В одобрените процедури съществува риск да бъде обявена процедура за подбор на проектни предложения в нарушение на изискванията на чл. 73, ал. 1 от Регламент 2021/1060 и приложимото законодателство по програмата.

Установихме и пропуски, състоящи се в липсата на предвидени проверки за съответствие на определените срокове за подаване на проектни предложения в условията за кандидатстване с регламентираните срокове в чл. 12, ал. 2 от ПМС № 23/2023 г. и чл. 32, ал. 1 от ЗУСЕФСУ. В тази връзка следва да обърнем внимание, че спазването на регламентираните срокове е от съществено значение за успешното изпълнение на програмата, като неспазването им може да доведе до нарушаване на принципите за свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност и недопускане на дискриминация, публичност и прозрачност по чл. 29, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 3 от ЗУСЕФСУ.

Сходен с горния пропуск е липсата на контролна процедура за законосъобразност на дадените разяснения по условията за кандидатстване. Въпреки, че в Наръчника по програмата е посочено, че предоставените на кандидатите разяснения не могат да променят общата и специфичните цели на съответната процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (БФП) и стават задължителни за прилагане от оценителната комисия, в контролните процедури на Управляващия орган не е предвидено да се извършва проверка за спазване на тези изисквания. Липсата на контролна процедура за проверка на законосъобразността на дадените разяснения може да доведе до нарушаване на чл. 29, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 3 от ЗУСЕФСУ относно принципите за свободна и лоялна конкуренция, равнопоставеност и недопускане на дискриминация, публичност и прозрачност при подбор на проектните предложения, за които се предоставя БФП.

Установихме и пропуски в контрола на Управляващия орган по отношение на потенциален конфликт на интереси и финансиране на недопустими проекти. Управляващият орган не е осигурил обективно и безпристрастно провеждане на процедура за директно предоставяне на БФП, тъй като оценителният доклад е одобрен от служител, на пряко подчинение на (т.е. в йерархична зависимост с) лице, в ситуация, възприемана като конфликт на интереси.

В допълнение е констатирано, че по време на оценката на проектните предложения, оценителната комисия няма приети и одобрени от ръководителя на Управляващия орган решения (инструкции) за тълкуването и прилагането на недостатъчно ясни и/или непълни правила по условията за кандидатстване и/или по критериите за оценка.

КИ 3 „Подходяща информация на бенефициентите за приложимите условия за подкрепа на избраните операции“

При извършените одиторски проверки установихме пропуски от типа на неактуални текстове на правилата за осигуряване на подходяща информация за предоставената финансова подкрепа по програмата. Съгласно чл. 49, параграф 3 и параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/1060 и чл. 28 от ПМС № 23 от 13.02.2023 г. Управляващият орган публикува на интернет страницата на програмата и на Единния информационен портал информация за предоставената финансова подкрепа, като информацията следва да се актуализира поне веднъж на 4 месеца. Контролните процедури не съответстват на посочените изисквания. Следва да отбележим, че пропуските в одобрените процедури от Управляващия орган могат да доведат незаконосъобразно изпълнение, неизпълнение или липса на ефективно изпълнение на контролни процедури по програмата.

Сходно с описаното отклонение е наличието на неактуализирани процедури за провеждане на разяснителни кампании. Макар и несъществени, подобни пропуски могат да доведат до неизпълнение или неефективно изпълнение на одобрените от Управляващия орган контролни процедури по програмата.

КИ 4 „Подходящи проверки на управлението, включително подходящи процедури за проверка на изпълнението на условията за финансиране, което не е свързано с разходите, и за опростени варианти за разходите“

При проверките по това ключово изискване констатирахме пропуски при верификация на разходите по обществени поръчки. Управляващият орган не е установил нарушение на приложимото законодателство, в случая бенефициентът - възложител е избрал за изпълнител участник, който не отговаря на всички изисквания. В случая допуснатият пропуск при верификация на разходите по обществени поръчки не е свързан със слабости от системен характер и финансовото му влияние върху одитираните деклариращи разходи е незначително.

По друга програма констатирахме, че Управляващият орган не е одобрил и прилагал процедури за проверки на управлението на база на риска и пропорционални на рисковете, в съответствие с изискванията чл. 74, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 2021/1060.

Установихме и липсата на проверки за спазване на срока за извършване на плащанията. Съгласно чл. 74, параграф 1, буква (б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 Управляващият орган гарантира, в зависимост от наличието на финансиране, че даден бенефициент получава пълната дължима сума не по-късно от 80 дни от датата на подаване на искането за плащане от бенефициента: срокът може да бъде прекъснат, ако предоставената от бенефициента информация не позволява на Управляващия орган да установи дали сумата е дължима. Съгласно чл. 62, ал. 1 от ЗУСЕФСУ междинни и окончателни плащания се извършват след верифициране с цел потвърждаване допустимостта на извършените разходи и при наличие на физически и финансов напредък на проекта. Управляващият орган извършва плащането в 80-дневен срок от постъпване на искането за плащане на бенефициента. При прегледа на процедурите на Управляващия орган относно управленските проверки на проектите и исканията за възстановяване на средства, установихме, че в контролния лист за проверка на искане за междинно/ окончателно плащане не е предвидена проверка дали бенефициентите ще получат плащането не по-късно от 80 дни от датата на подаване на искането за плащане.

КИ 5 „Ефективна система, с която да се гарантира, че се пазят всички документи, необходими за проследяване на одита“

При оценката на това Ключово изискване установихме пропуски в документи и записи, необходими за одитната пътека, съгласно Приложение XIII от Регламент (ЕС) 2021/1060.

Съгласно чл. 69, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060 държавите членки следва да разполагат със системи и процедури, с които да гарантират, че всички нужни за одитната следа документи, посочени в приложение XIII, се съхраняват в съответствие с изискванията в член 82. При проверката на одобрените от Управляващия орган процедури за администриране и архивиране на документацията не се съдържат всички изисквания за осигуряване на одитна следа.

Друго отклонение е свързано с неактуализиран срок за съхранение на документите. Сроковете за съхранение на документите са относими за стария програмен период и не съответстват на изискването по чл. 82, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 за съхранение за петгодишен срок, считано от 31 декември на годината, в която е извършено последното плащане от Управляващия орган към бенефициента.

Пропуските в разпоредбите за обмен на информация и съхранение в електронна форма на данните за всяка операция са друго отклонение, свързано със задълженията на Управляващия орган по чл. 69, параграф 8 от Регламент (ЕС) 2021/1060, а именно всеки обмен на информация между бенефициентите и програмните органи се осъществява чрез системи за електронен обмен на данни, а по изключение по изрично искане на бенефициента обменът на информация да се извършва на хартиен носител.

КИ 6 „Надеждна електронна система (включително връзки с електронните системи за обмен на данни с бенефициентите) за записване и съхраняване на данни във връзка с мониторинга, оценяването, финансовото управление, проверките и одитите, включително подходящи процедури за гарантиране на сигурността, целостта и поверителността на данните, както и самоличността на потребителите“

Проверихме ефективността и надеждността на електронна система ИСУН 2020. Вземайки предвид изискванията на Регламент (ЕС) 2021/1060 и Стратегията за дигитализация на ЕК С(2018) 7118 са направени препоръки за опростяване на функциите на системата. Този подход при изграждането на системата се изисква съгласно т. 1.3 от Приложение XIV към Регламент (ЕС) 2021/1060, според който системите за електронен обмен на данни между програмните органи и бенефициентите следва да гарантират, че системата се стреми да използва логически, прости и интуитивни функции и интерфейс.

В тази посока е препоръчано разработените от Европейската комисия формати за отчитане и докладване, налични в портала на SFC да се генерират автоматично от ИСУН 2020, което да позволи автоматизиране на работата на УО в комуникацията им с ЕК.

В съответствие с добрите практики за споделянето на данни е препоръчано и разработването и внедряването на интерфейс за програмиране на приложения API, с цел рационализиране и разширяване на обмена на информация между ИСУН 2020 и евентуални други системи при спазване на стандартите за информационна сигурност.

Констатирано е разминаване на данните в определени колони в модул „Наблюдение“.

КИ 7 „Ефективно прилагане на пропорционални мерки за борба с измамите“

При проверката на дейностите по Ключово изискване 7 установихме отклонения, състоящи се в недостатъчни проверки за конфликт на интереси.

Съгласно чл. 61, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 (отменящ Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 „конфликт на интереси съществува, когато безпристрастното и обективно упражняване на функциите на финансов участник или друго лице, посочено в параграф 1, е опорочено по причини, свързани със семейния и емоционалния живот, политическа или национална принадлежност, икономически интерес или всякакъв друг пряк или косвен личен интерес“. В т. 6 от „Насоки относно избягването и управлението на конфликти на интереси съгласно Финансовия регламент“ (2021/С 121/01) са посочени възможни мерки за предотвратяване и преодоляване на конфликти на интереси, като:

- Повишаване на осведомеността;
- Политики, правила и процедури;
- Декларации за интереси, декларации за имуществено състояние и изключителни функции.

Там е посочено също: „Като част от ефективните проверки за установяване на възможни декларации с невярно съдържание всички декларации трябва да бъдат[...] подлагани на проверки (съгласно подходяща методология), в съответствие с приложимото законодателство, чрез сравняване с други източници на информация, за да се установят например връзки между участниците в избора на проекти и потенциалните бенефициенти.“ В т. 6.4. от Насоките е отбелязано, че инструментът АРАХНЕ може да помогне за установяването на ситуации на конфликт на интереси и за защитата срещу тях, тъй като в него се показват правните връзки между дружества и лица и могат да бъдат установени рисковете от конфликт на интереси.

Управляващият орган е направил оценка на риска от измами относно процеса „Подбор на кандидатите от УО“ и съответно е идентифицирал риск „Конфликт на интереси в рамките на оценителната комисия“. Независимо от идентифицираните рискове Управляващият орган не е предвидил процедура за извършване на проверка за липса на конфликт на интереси на лицата.

Проверки за конфликт на интереси следва да се извършват не само при подбора на проекти, а също така при верификацията на разходите и при проверките на процедури за избор на изпълнител. Относно обществените поръчки в т. 2.2. от Практическото ръководство за ръководители „Установяване на конфликт на интереси в процедури за обществени поръчки за структурни действия“, разработено от експертна група на държавите членки, координирана от отдел D2 на OLAF за предотвратяване на измами (12.11.2013 г.) е посочено: „Всяко лице, което участва в някой от етапите на процедура по възлагане на обществена поръчка (подготовка, разработване, прилагане или приключване), следва да подпише декларация и да я представи на отговорното лице за процедурата по възлагане на поръчка. Задължението следва да се прилага по отношение най-малко на следните лица:

- ръководителя на възлагащия орган и всяко лице, на което ръководителят е делегирал свои задължения,
- членовете на управителния съвет,
- служители, които допринасят за съставянето/изготвянето на документите за тръжната процедура,
- членовете на комисията за оценка,
- експерти, които изпълняват задачи, свързани с изготвянето на документите за тръжната процедура и/или оценката на офертите.

При извършените одиторски проверки не са установени процедури за изискване на декларации за липса на конфликт на интереси от посочените по-горе категории лица, нито е предвидено да се извършват проверки на тези декларации.

Трябва да се отчете, че конфликт на интереси може да възникне на всеки етап от провеждането на поръчката и изпълнението на сключения договор: както при подготовката на документацията за поръчката, така при оценката на офертите, а също и по време на изпълнението на сключения договор. Конфликт на интереси може да възникне във връзка със замяна на избрания за изпълнител, замяна на експерти от екипа на изпълнителя, промяна в организационната структура, собствеността или членовете на управителните органи на възложителя и на избрания за изпълнител.

Следва да отбележим, че за да се намали риска от верифициране на разходи по договори, сключени в резултат на процедура за обществена поръчка, процедурите на всички Управляващи органи следва да съдържат:

1. Изискване за представяне на декларации за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 от Финансовия регламент по повод проверяваната обществена поръчка, подписани от следните лица:

- ръководителя на възлагащия орган или лицето, на което той е делегирал своите задължения;
- членовете на управителния съвет на възложителя (ако е приложимо);
- служителите/външните експерти, участващи в подготовката/изготвянето на документацията за поръчката;
- членовете на оценителната комисия и
- експертите, които изпълняват каквато и да е задача, свързана с подготовката на документацията и/или оценката на офертите и/или изпълнението и приемането на работата на изпълнителя по договора за обществена поръчка.

2. Проверка на декларираната липса на конфликт на интереси в АРАХНЕ.

КИ 8 „Подходящи процедури за изготвяне на декларацията за управлението“

Установихме отклонения относно Ключово изискване 8, които се състоят в пропуски в процедурите за изготвяне на декларацията за управлението от Управляващия орган.

Проверените процедури за изготвяне на декларацията за управлението не са актуализирани в съответствие с Наредба № Н-5/29.12.2022 г.

КИ 10 „Подходящи процедури за изготвяне и подаване на заявления за плащане и на счетоводните отчети и потвърждаване на пълнотата, точността и достоверността на счетоводните отчети“

По Ключово изискване 10 се установиха пропуски в осигуряването на подходяща одитна следа от страна на Счетоводния орган във връзка със следните разходи:

- Верифицираните допустими разходи, свързани със специфични цели, за които отключващите условия са изпълнени, включително операции, които допринасят за изпълнението на отключващите условия (Таблица 1 към доклада за извършена верификация);

- Финансовото участие на ЕС, което се предоставя в съответствие с член 51, букви а), в), г) и д) от Регламент (ЕС) 2021/1060 – за разходи, свързани със специфични цели, за които

отключващите условия са изпълнени, включително за операции, които допринасят за изпълнението на отключващите условия (Таблица 1 А);

- Верифицираните допустими разходи, свързани със специфични цели, за които отключващите условия не са изпълнени, с изключение на операциите, които допринасят за изпълнението на отключващите условия. (Таблица 2);

- Коригирани разходи, които са били включени и одобрени в предходни доклади за извършена верификация (Таблица 3);

- Повторно включени разходи в доклад за извършена верификация (Таблица 4).

За минимизиране на риска от грешки, при деклариране на разходите към ЕК, поради невъзможност за използване на вградени автоматизирани контроли за осигуряване на автоматично идентифициране на конкретните типове разходи, сме препоръчали въвеждането на стандартизирани записи в счетоводната система.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Въз основа на извършената одиторска работа, обобщението на установените пропуски във функционирането на системите за управление и контрол, Одитният орган е направил заключение, че проверените системи за управление и контрол на Управляващите органи и Счетоводния орган функционират ефективно и отговарят на изискванията, излагайки класирането за всяко ключово изискване, което е било оценено в една от четирите категории, посочени в раздел II.

Оценките по всички проверени ключови изисквания са в категории: Оценка 1 „Функционира добре. Не е необходимо подобрене или е необходимо само незначително подобрене.“ или Оценка 2 „Функционира. Необходимо е известно подобрене.“. По време на одитните ангажменти, резултатите от които са включени в Анализа е установена само една грешка, финансовото влияние на която в одитираните деклариран разходи е незначително. Анализирахме причините за установените отклонения, като считаме, че допуснатите от Управляващите органи пропуски са в резултат на комплексната правна регламентация на изискванията към управлението и контрола на средствата от Европейския съюз, застъпването на два програмни периода, по които има различни правила и процедури, както и включването на нови изисквания към системите за управление и контрол за програмен период 2021-2027 г.

В допълнение, във връзка с резултатите от одитите на операциите за трета счетоводна година сме констатирани пропуски, свързани с изискванията за видимост, прозрачност и комуникация. Съгласно чл. 50, ал. 1, букви, „а“, „б“, „г“ и „д“ от Регламент (ЕС) 2021/1060, отговорности на бенефициентите са:

- да включват на официалния си уебсайт, ако има такъв, и на сайтове в социални медии кратко описание на операцията, пропорционално на равнището на подкрепата, в което се посочват нейните цели и резултатите от нея и се открояват финансовата подкрепа от Съюза;
- поставят на място, видимо за обществеността поне един хартиен плакат с минимален размер А3, който включва задължителни елементи: 1. Заглавие; 2. Емблема на ЕС и изречение „Финансирано от Европейския съюз“ или „Съфинансирано от Европейския съюз“; 3. Лого (а) на партньор; 4. Описание на проекта; 5. Финансов принос; 6. Продължителност; 7. Изображение; 8. Уебсайт; 9. QR код и 10. Отговорен за публикацията;
- да включват по видим начин текст, подчертаващ подкрепата от Съюза, в документите и комуникационните материали, свързани с изпълнението на операцията и предназначени за обществеността или за участниците;
- за операции от стратегическо значение и операции с общ размер на разходите над 10 000 000 евро - бенефициентът организира според случая комуникационна проява или дейност и привлича своевременно за участие Комисията и отговорния управляващ орган (т. 5.1 Събития за проекти над 10 000 000 евро).

Съгласно чл. 18, ал. 1 и 2 от ЗУСРФСУ мерките за видимост, прозрачност и комуникация относно финансовата подкрепа от ЕФСУ, предоставена по програмите по чл. 3, ал. 2 от закона, се изпълняват съгласно Национална комуникационна стратегия за съответния програмен период, приета от комитета за наблюдение на Споразумението за партньорство. В Единния наръчник на бенефициента за прилагане на правилата за видимост, прозрачност и комуникация 2021-2027 г. (Приложение № 1 към Националната комуникационна стратегия 2021-2027 г.) са определени конкретни отговорности на бенефициентите.

Следва да обърнем внимание, че неизпълнението на задълженията за осигуряване на подходящи мерки за видимост, прозрачност и комуникация по операции, съфинансирани от Европейските фондове за споделено управление за програмен период 2021-2027 г., може да доведе до финансови корекции до 3 % от стойността на разходите по проекта.

Поради това отбелязваме необходимостта Управляващите органи да информират по подходящ начин незабавно бенефициентите да прилагат стриктно правилата за видимост, прозрачност и комуникация 2021-2027 г., което е предпоставка за оптимално и законосъобразно усвояване на публичния ресурс. В допълнение Управляващите органи следва да актуализират контролните процедури в процеса по верификация, с цел да установяват своевременно пропуските, допуснати от бенефициентите.

Одитният орган ще продължи да анализира резултатите от одитите на системите на Управляващите органи и органите, изпълняващи счетоводна функция, с цел популяризиране на установените слабости. Анализът следва да бъде използван от отговорните органи за предприемането на незабавни превантивни и коригиращи мерки за осигуряването на правилното функциониране на системите за управление и контрол за програмен период 2021-2027 г.